

Хөй уругларлыг иелерни „иениң алдары“ орден-биле болгаш „иениң медалы“ медаль-биле шаннаар дугайында

Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң Чарлы

СССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң өмүсүзүндөш шаңнаар болза:

КАА-ХЕМ РАЙОН

Төс уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» ОРДЕННИНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Бетинам Бөдүрөшпа Шойда-Суг-Баим суурда өг-бүлө ээзи.

Сөс уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» ОРДЕННИНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Салымча Чалдырова Кеңден — «Тилегиң» колхозтуң колхозчузу. Анай-Тыгтар Узувола Ояна — Ильянка суурда өг-бүлө ээзи.

Чеди уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» ОРДЕННИНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Татьяна Лазаревна Смолякова — «Бүрөң» совхозтуң аялчыны. Мынар Точумова Чечен-оол — «Совет Тыва» совхозтуң аялчыны.

Алды уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Фекла Ефимовна Вершинина — «Тилегиң» колхозтуң колхозчузу. Бора Кутасова Сыгыр-Бара-Хем суурда өг-бүлө ээзи.

Беш уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Анастасия Арыяновна Деспидей — «Бүрөң» совхозтуң аялчыны. Динишмаа Доржуева Дөгүс-оол — «Бүрүтгар» совхозтуң аялчыны.

Салымча Чалдырова Дон-гур-оол — Бүрөң-Бай-Хаак суурда өг-бүлө ээзи. Кара-Кыс Серенова Мин-чир-оол — «Совет Тыва» совхозтуң аялчыны.

Күсөкдей Чонек-ооловна Тагба — «Тилегиң» колхозтуң колхозчузу.

МОНГУН-ТАЙГА РАЙОН Төс уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» ОРДЕННИНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Тейин Майдырова Согуру-оол — «Малчы» колхозтуң колхозчузу.

Чеди уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» ОРДЕННИНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Серебиль — Салчаква Айымаа — Мугур-Аким ортук школаның биликтөөчү. Волук-жара Чыжыр-ооловна Саа — «Малчы» колхозтуң колхозчузу.

Долума Сочунова Хомушкун — «Малчы» колхозтуң колхозчузу.

Алды уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Мундургу Хомушкеевна Адым-Херел — «Малчы» колхозтуң колхозчузу. Боргаран Омку-Саар Саалеевна — «Малчы» колхозтуң колхозчузу.

Көгөн Пар-Хожукова Дон-гак — «Малчы» колхозтуң колхозчузу.

Херек Ламаева Сымк — Мугур-Аким суурда өг-бүлө ээзи. Дажы-Суу Хомушкеевна

Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң Даргазы Б. ДОЛЧАНМАА.

Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң Секретары К. БУДУК-ООЛ.

Кызыл хоорай, 1971 чылдың август 30.

ӨӨРҮП ЧЕТТИРИШКИН

Силерниң хүнээрэктге чаагай чуртундага он хонук дургууда концерттер көргүзүп, ойнап чораша бис. Бистиң чер болганга-да чылды-биле уткуп хүдөөп ан, бистин ойнаары-мыска бүгү-ле таарымчалык байдалдары тургусканы — артисттерниң четтиришкенин ойнаарында деткиче болган. Калдаа баарымыска биске чүрөктүң ханымнаан байыр чедири, дозун, кийгирилгелер уткуп ан, ойнааган боюлдук чектерини уруглар биске соңуш турган болгай. Көрүкчүлөр бистиң кайы хире уткуп турбаан дээр — бо бүгү акы-дуңмалыны ийи чурттуң аразында бижың найыралдык херекчилер.

Акы-дуңмалың чылгы хүдөөп алышканы, сеткилдик ханымнаан байыр чедири, йорзод салып турганы дээр Совет Тываның бүгү чону силер бүгүдөге өөрүп четтиришкенин, коммунизм тургузушкунуңга улуг-улаг четтиришкенин болзурупарың сепкилдик ханымнаан күзөдиге.

Биске эи-ле ханы кичигей салып турган СЭКП Тыва обкомунга, Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунга болгаш республиканың Министрлер Чөвүлелине өөрүп четтиргениңиң база катап илгерилей тур бис.

МАР-ның Кобдо аймааның Алдын сылдыс орденниң хөгжүм-шин театрының коллектив.

3-кү арын ● ● 1971 ч. октябрь 6

Партияның болгаш чазактың колхоз бүдүрүлгезиниң экономиканың быжыглар база ажылчы чоннарның материалдыг чаагай чоруну бедидер дээр ап турар хемчеглеринде бир чутуга терни күрүне страхованиени өздөө.

«Күрүне» өчү-хөреңгизиниң страхованиениң дугайында Улус Комиссариядының Чөвүлелиниң Декретинге В. И. Ленинниң ат салганын дээр 1971 чылдың октябрь 6-да — бүгү 50 чыл ою.

Бо үениң иштинде страхованиени херээ улуу-биле чаартынып, сайыраан. Ажылчы чоннарның ортузунга оон ажылдык кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Бүдүтү Донгаковна Донгак — район эмнегезиниң ажылчыны. Балды Иргеновна Салчак — район аялчыны.

Сержиммаа Бадыевна Хертен — «Малчы» колхозтуң колхозчузу.

УЛУГ-ХЕМ РАЙОН

Сөс уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» ОРДЕННИНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Сериммаа Донгаковна Нурсат — Чодураа суурда көдө магазинниң аялчыны. Рамса Донгаковна Саидан — Чааты ортук школаның аялчыны.

Давыдбаан Донгаковна Узу-оол — Иданов аттыг совхозтуң аялчыны. Кирикимаа Донгаковна Чашпан-оол — «Х Улуг хурал» колхозтуң колхозчузу.

Чеди уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» ОРДЕННИНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Кызан Донгаковна Док — Иданов аттыг совхозтуң аялчыны. Сериммаа Тютюшова Кечил-оол — Чодураа суурда өг-бүлө ээзи.

Ховалдыг Чалбаевна Намдак — Арыг-Базымда интернат повары.

Кок-кыс Марам-оол Санчи — «Күн-аиялдың хооту» совхозтуң аялчыны. Серкин Тудушова Херен — «Улуг-Хая» совхозтуң аялчыны.

Алды уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Дензикама Шыраповна Аал-оол — «Улуг-Хая» совхозтуң аялчыны. Аифаа Тудушова Биче-оол — «УТКА 25 чылы» совхозтуң аялчыны.

Бойлак Ондаровна Дажымал — Иданов аттыг совхозтуң аялчыны. Намаяан Ховалыговна Долаан — Ал-Тал суурда, өг-бүлө ээзи.

Бүрүммаа Ондаровна Доржу — Шагаан-Арыг хоорайда өг-бүлө ээзи. Догулбаа Ондаровна Кан-дан-оол — Кок-Чыраа суурда өг-бүлө ээзи.

Дарыг Долаановна Комбу — Иданов аттыг совхозтуң аялчыны.

Мана Кок-ооловна Чамбаа — Иданов аттыг совхозтуң аялчыны.

Беш уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Былмадай Ивановна Даваа — «Улуг-Хая» совхозтуң аялчыны. Анай Байраевна Доспанай — Иданов аттыг совхозтуң аялчыны.

Бора Ховалыговна Сундуй — Кок-Чыраа суурда өг-бүлө ээзи. Анай Ховалыговна Тудуш — «Найырал» совхозтуң аялчыны.

Салыммаа Кыргыснова Хадым-оол — «Улуг-Хая» совхозтуң аялчыны. Кован Кыргыснова Ымбуу — Кок-Чыраа суурда өг-бүлө ээзи.

Январь Иргатовна Шангыр — Чаа-Ход суурда өг-бүлө ээзи.

Сөс уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Салыммаа Кыргыснова Хадым-оол — «Улуг-Хая» совхозтуң аялчыны. Кован Кыргыснова Ымбуу — Кок-Чыраа суурда өг-бүлө ээзи.

Январь Иргатовна Шангыр — Чаа-Ход суурда өг-бүлө ээзи.

Сөс уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Салыммаа Кыргыснова Хадым-оол — «Улуг-Хая» совхозтуң аялчыны. Кован Кыргыснова Ымбуу — Кок-Чыраа суурда өг-бүлө ээзи.

Январь Иргатовна Шангыр — Чаа-Ход суурда өг-бүлө ээзи.

Сөс уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Салыммаа Кыргыснова Хадым-оол — «Улуг-Хая» совхозтуң аялчыны. Кован Кыргыснова Ымбуу — Кок-Чыраа суурда өг-бүлө ээзи.

Январь Иргатовна Шангыр — Чаа-Ход суурда өг-бүлө ээзи.

СССР-ниң Күрүне страхованиениң 50 чылы

ЧААРТЫНЫП, САЙЗЫРААН

низиаларының өчү-хөреңгизиниң болгаш хамаатыларының амы-хуу камгалалының страхованиенин чорудары, алаа төлөөр акша түгүн тодаралып чыгыры болган төлөп бээрин боттандыры. ажылды улам ыңай хөгжүдери болур.

Сөөдү чылдарда страхованиенин органианын ажылды улам ыңай экижи, оон ап чоруткан организм-массалыг хемчеглери страхованиенин бүгү хевирлерин хөгжүдериңге чамдык эки түнөөлөрдү берип турар.

«Колхозтарның өчү-хөреңгизиниң ыңаап-ла кылар страхованиенин дугайында» СССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң 1967 чылдың август 28-те Чарлыны үнген соонда колхозтарның ажыл-чорудулгазында күрүне страхованиенин ролу өскөн. Айыыл-халаттыг таварылгалардан колхозтарның өчү-хөреңгизиниң амы үеде ыңаап-ла камгалалының чурчуткан.

1961—1965 чылдарда Россия Федерациязының колхозтарында 752 миллион рубльди төлөөн болза, сөөдү беш чылда 1,8 миллиард рубль ашкан. Оон иштинде чүгүлө 1968—1970 чылдарда төлөөни бери 1,4 миллиард ажыг рубль.

Бистин республикада колхозтарга 1961—1965 чылдарда 2240 мун рубль, а сөөдү беш чылда 6618 мун рубльди, оон иштинде 1968—1970 чылдарда 4702 мун рубльди төлөөн бооп турар.

Ажылчы чоннарның материалдыг чаагай чоруну бедидер дээр ап турар хемчеглеринде бир чутуга терни күрүне страхованиени өздөө.

«Күрүне» өчү-хөреңгизиниң страхованиенин дугайында Улус Комиссариядының Чөвүлелиниң Декретинге В. И. Ленинниң ат салганын дээр 1971 чылдың октябрь 6-да — бүгү 50 чыл ою.

Бо үениң иштинде страхованиени херээ улуу-биле чаартынып, сайыраан. Ажылчы чоннарның ортузунга оон ажылдык кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Бүдүтү Донгаковна Донгак — район эмнегезиниң ажылчыны. Балды Иргеновна Салчак — район аялчыны.

Сержиммаа Бадыевна Хертен — «Малчы» колхозтуң колхозчузу.

УЛУГ-ХЕМ РАЙОН Сөс уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» ОРДЕННИНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Сериммаа Донгаковна Нурсат — Чодураа суурда көдө магазинниң аялчыны. Рамса Донгаковна Саидан — Чааты ортук школаның аялчыны.

Давыдбаан Донгаковна Узу-оол — Иданов аттыг совхозтуң аялчыны. Кирикимаа Донгаковна Чашпан-оол — «Х Улуг хурал» колхозтуң колхозчузу.

Чеди уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» ОРДЕННИНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Кызан Донгаковна Док — Иданов аттыг совхозтуң аялчыны. Сериммаа Тютюшова Кечил-оол — Чодураа суурда өг-бүлө ээзи.

Ховалдыг Чалбаевна Намдак — Арыг-Базымда интернат повары.

Кок-кыс Марам-оол Санчи — «Күн-аиялдың хооту» совхозтуң аялчыны. Серкин Тудушова Херен — «Улуг-Хая» совхозтуң аялчыны.

Алды уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Дензикама Шыраповна Аал-оол — «Улуг-Хая» совхозтуң аялчыны. Аифаа Тудушова Биче-оол — «УТКА 25 чылы» совхозтуң аялчыны.

Бойлак Ондаровна Дажымал — Иданов аттыг совхозтуң аялчыны. Намаяан Ховалыговна Долаан — Ал-Тал суурда, өг-бүлө ээзи.

Бүрүммаа Ондаровна Доржу — Шагаан-Арыг хоорайда өг-бүлө ээзи. Догулбаа Ондаровна Кан-дан-оол — Кок-Чыраа суурда өг-бүлө ээзи.

Дарыг Долаановна Комбу — Иданов аттыг совхозтуң аялчыны.

Мана Кок-ооловна Чамбаа — Иданов аттыг совхозтуң аялчыны.

Беш уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Былмадай Ивановна Даваа — «Улуг-Хая» совхозтуң аялчыны. Анай Байраевна Доспанай — Иданов аттыг совхозтуң аялчыны.

Бора Ховалыговна Сундуй — Кок-Чыраа суурда өг-бүлө ээзи. Анай Ховалыговна Тудуш — «Найырал» совхозтуң аялчыны.

Салыммаа Кыргыснова Хадым-оол — «Улуг-Хая» совхозтуң аялчыны. Кован Кыргыснова Ымбуу — Кок-Чыраа суурда өг-бүлө ээзи.

Январь Иргатовна Шангыр — Чаа-Ход суурда өг-бүлө ээзи.

Сөс уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Бистин республикада колхозтарга 1961—1965 чылдарда 2240 мун рубль, а сөөдү беш чылда 6618 мун рубльди, оон иштинде 1968—1970 чылдарда 4702 мун рубльди төлөөн бооп турар.

Ажылчы чоннарның материалдыг чаагай чоруну бедидер дээр ап турар хемчеглеринде бир чутуга терни күрүне страхованиени өздөө.

«Күрүне» өчү-хөреңгизиниң страхованиенин дугайында Улус Комиссариядының Чөвүлелиниң Декретинге В. И. Ленинниң ат салганын дээр 1971 чылдың октябрь 6-да — бүгү 50 чыл ою.

Бо үениң иштинде страхованиени херээ улуу-биле чаартынып, сайыраан. Ажылчы чоннарның ортузунга оон ажылдык кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Бүдүтү Донгаковна Донгак — район эмнегезиниң ажылчыны. Балды Иргеновна Салчак — район аялчыны.

Сержиммаа Бадыевна Хертен — «Малчы» колхозтуң колхозчузу.

УЛУГ-ХЕМ РАЙОН Сөс уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» ОРДЕННИНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Сериммаа Донгаковна Нурсат — Чодураа суурда көдө магазинниң аялчыны. Рамса Донгаковна Саидан — Чааты ортук школаның аялчыны.

Давыдбаан Донгаковна Узу-оол — Иданов аттыг совхозтуң аялчыны. Кирикимаа Донгаковна Чашпан-оол — «Х Улуг хурал» колхозтуң колхозчузу.

Чеди уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» ОРДЕННИНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Кызан Донгаковна Док — Иданов аттыг совхозтуң аялчыны. Сериммаа Тютюшова Кечил-оол — Чодураа суурда өг-бүлө ээзи.

Ховалдыг Чалбаевна Намдак — Арыг-Базымда интернат повары.

Кок-кыс Марам-оол Санчи — «Күн-аиялдың хооту» совхозтуң аялчыны. Серкин Тудушова Херен — «Улуг-Хая» совхозтуң аялчыны.

Алды уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Дензикама Шыраповна Аал-оол — «Улуг-Хая» совхозтуң аялчыны. Аифаа Тудушова Биче-оол — «УТКА 25 чылы» совхозтуң аялчыны.

Бойлак Ондаровна Дажымал — Иданов аттыг совхозтуң аялчыны. Намаяан Ховалыговна Долаан — Ал-Тал суурда, өг-бүлө ээзи.

Бүрүммаа Ондаровна Доржу — Шагаан-Арыг хоорайда өг-бүлө ээзи. Догулбаа Ондаровна Кан-дан-оол — Кок-Чыраа суурда өг-бүлө ээзи.

Дарыг Долаановна Комбу — Иданов аттыг совхозтуң аялчыны.

Мана Кок-ооловна Чамбаа — Иданов аттыг совхозтуң аялчыны.

Беш уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Былмадай Ивановна Даваа — «Улуг-Хая» совхозтуң аялчыны. Анай Байраевна Доспанай — Иданов аттыг совхозтуң аялчыны.

Бора Ховалыговна Сундуй — Кок-Чыраа суурда өг-бүлө ээзи. Анай Ховалыговна Тудуш — «Найырал» совхозтуң аялчыны.

Салыммаа Кыргыснова Хадым-оол — «Улуг-Хая» совхозтуң аялчыны. Кован Кыргыснова Ымбуу — Кок-Чыраа суурда өг-бүлө ээзи.

Январь Иргатовна Шангыр — Чаа-Ход суурда өг-бүлө ээзи.

Сөс уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Салыммаа Кыргыснова Хадым-оол — «Улуг-Хая» совхозтуң аялчыны. Кован Кыргыснова Ымбуу — Кок-Чыраа суурда өг-бүлө ээзи.

Январь Иргатовна Шангыр — Чаа-Ход суурда өг-бүлө ээзи.

Сөс уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Салыммаа Кыргыснова Хадым-оол — «Улуг-Хая» совхозтуң аялчыны. Кован Кыргыснова Ымбуу — Кок-Чыраа суурда өг-бүлө ээзи.

Январь Иргатовна Шангыр — Чаа-Ход суурда өг-бүлө ээзи.

Сөс уругу төрөөн болгаш кижизиккен иелерни «ИЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Салыммаа Кыргыснова Хадым-оол — «Улуг-Хая» совхозтуң аялчыны. Кован Кыргыснова Ымбуу — Кок-Чыраа суурда өг-бүлө ээзи.

РФСР-ге 8,5 хуудан 21,9 хуу чедир өскөн. 1971 чылдың январь 1-те мыла 21,8 миллион ажылчы чон амы-хуула страхованиени талазы-биле көрүлгөсү турган. Ол дээрке чонун 36,6 хуузу. Тыва АССР-ге бо үениң иштинде оон хемчээли 1,6 хуудан 12,8 хуу чедир өскөн. 24 мун кижизиккен республиканын чонунун 24,3 хуузу көрүлгөсү.

Беш чылдың иштинде ажылчы чоннарга страхованиени акшанын төлөп бээр дээр дээр өскөн. Эрткен чылын Россия Федерациязында хамаатылар 520 миллион рубльдиң страхованиени түгүн алган болган ортун эгиттирген. А бистин республикада көргүзүлгөсү 1965 чылда 46,8 мун рубль турган болза, эрткен чылын 265,5 мун рубль чеккен.

Тыва АССР-ге күрүне страхованиени 1946 чылдан эгелеп хөгжөөн, ыңчан оон кийер бугу түгү 68 мун рубль, оон иштинде амы-хуууну страхованиени 9,5 мун рубль турган.

Чүгүлө бо чылдың бирги чартында 1052 мун рубль, оон иштинде амы-хуууну страхованиениң 653 мун рубль кирген.

Эрткен беш чылдың иштинде амы-хуууну страхованиениң 653 мун рубль кирген. Ажылчың бо хевириниң 1,4 миллиард ажыг рубль.

Коммунист
болгаш үе

(Хоругдал лагеринге коммунист болган латви шүлүкчү Эйжен Веверистия дугайында очерк)

1.

Төрөөн түрттүн соотун жиген булчуңарын
Төмдүр кезиптур пугачанын
Чадаг-даа бол, далайравайыл
Чайгызмын-даа артырбайын
Чоруп дүртгө чогузун дил
Чоруп каапкан чөдөрдөрийн
Көргөндөн бээр солдургалым
Көкөй ордун чөрттөн көөрүн
Ылаактамайн эрим, шычын
Ылай чөртчө кайду түзөл.

Кижн болгач танылгаштын
чаруур тоол чо
Кисловодис хоорайны
адап бээр мей

II.

Сонгу түктүүд — Карелляны
часкы ойу
Сонгу Кавказ солун чери
кыпка деңиз
Тропиктиң — Колхиданы
изиг чай
Думаарартан дудукегия
адертин кээр

Магалаанын илереткен чорумалда
Байлаа черниа тоолчургу бойдузун
Артык, тудуу, наас, коя сөстөр чоки
«Аржаан чурту», «Агаар тыгжаа
атты шаңжаа»
Алыс шаанда одар чораан дагыг терг
Ажылчын тоз ачылына

Шырай-арны хулууруэн
Шыргай вогай ээмиэри
Маньлар дег кылаңашан
Барган аалты бүтүдэи
Ковей дылда чугаа-соотун
Хөгүгү ыржы — Одьховка хе
Эгекил каа

ЭРТЕМГЕ ҮНЕЛИГ

ЭРТЕМГЕ
ҮНЕЛИГ

Эрте бурунгу уран сивабич-
лериң даштай, мянштан, ху-
лердең болгаш сооктең кы-
ган ховар дээн кылыгылары.
Саян-Тыва экспедициянын а-
теодоттары чыгган. Улуг-Хо-
суурдаң ырак эвесте, 25000 ки-
муруйла кылган улуг бай-

рыткы казан турган, олар э
темге уялган о чүүдөдө
тытыкан.

Дой, хуер саваларда, а
дым, менчү кескиндерде,
сепит (човар-зан), сөм ч
агадарла жаш-ага дүрүм
уяра сыйбон, сиф уеууш
чүрүсүрүшөү, сийбүрүш
кыккыр магаданы турган
Мичааа-аа о бүүдө
е уеушг тыныштор болз
тостан ошн кыккыр дүм
лери болт Археология ар
миве кыды аккыдар бол
туар таварышкан болз
орчм-мичаааа асыккан
уаут соуугуралды болдурган

A black and white photograph of two women standing outdoors. The woman on the left is wearing a light-colored, long-sleeved dress with a high collar and a decorative hem. The woman on the right is wearing a dark, long-sleeved dress with a high collar and a decorative hem, and is holding a large, dark, rectangular object, possibly a book or a folder, in front of her.

Эргин районин Културга бажымнын чамында «Хүлмү-мүргү» деп антигитриганын дугалында мөөмү мурунда уңсунунарга бижит турган белгэй бис. Асигитриганын аңгы-аңгы културга ажыдаакчылар, Эргин суурунун иттигилерини илдепкелжип киржин турар.

ЧУРУКТА: Антигитриганын илдепкелжип киржиңгичтер дегенде уулардын муңка ишканаларын дигеоттор Роза БАЛДАН (белгэй тааылында), антикүтүн эргелекчи Татьяна БАЛДАН тубанкылар композитор Р. Кендирбялында «Алдың танымы» деп ырынын күчөсүн турлар.

А. ЧАРАШ-ОЛ.
Азаторнун фотосу.

ДӨН-ТЕРЕЗИНДЕ ЧАА ЧҮҮЛДЕР

Барыын-Хемчийн районун Дөн-Терезинэ совхозукуа тегине улэтпур барааннарын болгаш аыш-теминэ хоску беш чылын эгезин тууйбу-биле чунар-биле туттурп эгезин чүе. Аг тэтин чокта чаа азыгдал

ДӨН-ТЕРЕЗИНДЕ ЧАА ЧҮҮЛЛЕР

Барыш-Хемияк районунун Дөң-Төрезиң совхозкуң тегинге тулутур бараныларың болташ аш-чегини хохашак магазини ачылган дара, салгыжыларга, салгыжымыларга таарычча чоуланган. Совхозтуң дирекциязы аглаш ап кеззе Советиги укукумо салгы алыжыларын, салгыжыларын салгалтааларын өөренип көргөш, аа магазини тутурулаш, ачылгалда кыргаш. Чаа магазини аш-чег салгыжыларын таарыштыр деген. Ап Дөң-Төрезиң суура ийи магазини бар.

Совхозтуң дирекция чери ачылгыларын куу-турул готталгашы акжигер даш.

токуу беш чылын агазини тууру-биле чунар-бажини тутуруш агазини чур. Ак тукуу чоокта аа ачылгал кыргаш. Дөң-Төрезиң суури чурттажылары бус-биле налдер, аки деритинген, делер өрөөндерин чунар-бажини чунуу турар апарган.

Ак-Довурак хоорайлың ачылгал хайтырлаа комбина совхозтуң төүндө салгы ачылган. Хен бичкип дараа хал, шак септаар болгаш ба таар черерини дергин кырган. Салгы ачылгытынга соола дөң-Төрезиңдер амидир хайтырлыларын ачы-туузын ачыл баар чуратын ап тур апарган.

С. СЮРИН

Телевидение

ОКТЯБРЬ 6-ДА
МОСКВАДАН

18.55 — Кыска теледест. «Бистиң команларыбыз», 19.35 — «СРЗ-ниң Күрүне банкызы — 50 харлаан», СРЗ-ниң Күрүне банкызынын оргелелинин даргазы М. Свешников дамчыдылгала киржир.

НЫЗЫЛДАН

20.00 — Телемедээлер (тыва тылга). 20.20 — «Ленин өрдени». Документалдык фильм. 20.30 — «СРЗ-ниң Күрүне банкызы — 50 харлаан». Күрүне банкызынын республика докторазынын оргелекция И. В. Шуканин чуугаы. 20.40 — Күрүне банкызынын ажилдагычыларынын байырлаганын туураскааткан концерт. 21.10 — Телемедээлер (орус тылга). 21.20 — Чаралдар, рекламалар.

21.30 — «Миллионнарның ленинчи университети». «Бистин бүгү улусчу курунеис». Автор ССРЭ-нин Юстиция ми-
нистраты.

фильмның баштайгы үзүрүлгөсү, Вахаз телестудиянын үзгүчүлүгү, 22.45 — «Наң эзилдиригичилери». Документалдык фильм, 23.00 — 23.30 — «Уч» Информатсиялык программа

АДАР чедер. Агаарын температур
зы даглыз чердерге 5—
өскөлдөргө 10—15 градус чы-
лыг болур.

Кызылга шокар булуттаа

Бөгүн республикага шокор
луттаар, чагбас. Барып
лашыпкыныг хаттың
ргени секундада 7—12 метр
чагбас. Барып углашып
кыпныг хаттын дүргени с
кундада 5—10 метр болу
Агаарнын температуралы
13—15 градус чымыр.

Редактор В. С. ШАРАВИН

К И Н О

ОКТАБРЬ - 6-ДА

«НАПЫРАЛ»: «Чагдынганарың чери»	10.00,	11.50,
13.40, 15.30, 17.20, 19.10, 21.00	шактарда.	
«КАА-ХЕМ»: «Цитадель» ханырыпкан»	15.00,	16.50,
18.40, 20.30	шактарда.	
«ПИОНЕР»: «Ууун чаштыг чараш Варвара»	10.00,	13.40,
Рус-биле» 15.30, «Липалар чанында хөөрэй»	11.50,	
17.20, 19.10, 21.15	шактарда.	
«ВОСТОК»: «Сарыг чөмөдөнчыктын умуралдары»	15.00,	
Төрөң тараа арызында» 16.50, 18.40, 20.30	шактарда.	
«СОВЕТ ТЫВАНЫН 10 ЧЫЛЫ» КУЛЬТУРА БАЖЫНЫ:		
«Салют, Мария!» (1 болдуги 2-ги кинолар)	17.00,	19.40

РЕДАКЦИОННЫЙ АДРЕС:

Базыл. Металкини-Кравченко аудумтузу, бажым № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ. Редакторнун 24-63, редакторнун ораакчылары каллиниин 35-24, карыкчалатты секретарьны 29-35, партияг амырал каллиниин 37-13, культура каллиниин агыг каллиниин 21-47, телетун каллиниин 22-64, чага баа совет тургусту каллиниин 41-27, информация каллиниин 31-75, корректорларны 27-41. Солун елбейи барганга 32-75 телефоны болгаар.

Солун неделяда
6 катап үнөр

ТҮВА АССР-ни Министрлер Җануарларын языны Тываны юм алуур эерени республика типографиязы (Бызыл, Шетипкин-Бразтенко худумчузу 1.), ТС — 00166.